

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA
U REPUBLICI HRVATSKOJ,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

**NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA
U REPUBLICI HRVATSKOJ,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. te odredbama članka 12. i članka 15. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14), kojima je utvrđeno da se u pojedinim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenu uporabu može uvesti i drugi jezik te ćirilčno pismo pod uvjetima propisanim zakonom te da se pripadnicima nacionalnih manjina jamči slobodno služenje svojim jezikom.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA TREBA UREDITI ZAKONOM I POSLJEDICE KOJE ĆE PROISTEĆI DONOŠENJEM ZAKONA

U Izvorišnim osnovama Ustava Republike Hrvatske navedeno je da se Republika Hrvatska ustanovljuje kao nacionalna država hrvatskoga naroda i država pripadnika nacionalnih manjina: Srba, Čeha, Slovaka, Talijana, Mađara, Židova, Nijemaca, Austrijanaca, Ukrajinaca, Rusina, Bošnjaka, Slovenaca, Crnogoraca, Makedonaca, Rusa, Bugara, Poljaka, Roma, Rumunja, Turaka, Vlaha, Albanaca i drugih, koji su njezini državljani, kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN-a i zemalja slobodnoga svijeta.

Nacionalna manjina u smislu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11) je skupina hrvatskih državljana čiji pripadnici su tradicionalno nastanjeni na teritoriju Republike Hrvatske, a njeni članovi imaju etnička, jezična, kulturna i/ili vjerska obilježja različita od drugih građana i vodi ih želja za očuvanjem tih obilježja.

U Republici Hrvatskoj, sukladno članku 12. Ustava Republike Hrvatske, u službenoj je uporabi hrvatski jezik i latinično pismo, a u pojedinim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenu se uporabu može uvesti i drugi jezik te ćirilčno ili koje drugo pismo pod uvjetima propisanim zakonom. Stavkom 4. članka 15. Ustava jamči se pripadnicima svih nacionalnih manjina sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija.

Republika Hrvatska, sukladno pozitivnim propisima, osigurava ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina koja oni uživaju pojedinačno ili zajedno s drugim osobama koje pripadaju istoj nacionalnoj manjini, među kojima je i služenje svojim jezikom i pismom, privatno i u javnoj uporabi, te u službenoj uporabi.

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, u članku 12. propisano je da se ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje na

području jedinice lokalne samouprave kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika takve jedinice, kada je to predviđeno međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske i kada je to propisano statutom jedinice lokalne samouprave ili statutom jedinice područne (regionalne) samouprave u skladu s odredbama posebnog zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Ostali uvjeti i način službene uporabe jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima i u postupku pred upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave; u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, u postupku pred sudbenim tijelima prvog stupnja; u postupcima koje vode Državno odvjetništvo i javni bilježnici, te pravne osobe koje imaju javne ovlasti, uređuju se posebnim zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina.

Uvjeti za ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, kojim se osigurava ravnopravnost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom sukladno odredbama zakona, kao i sama provedba zakona, razrađeni su Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 51/00 i 56/00 - ispravak).

U vrijeme stupanja na snagu važećeg Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, prava nacionalnih manjina bila su uređena tada važećim Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 65/91, 27/92, 34/92 – pročišćeni tekst, 51/00 i 105/00 – pročišćeni tekst). Taj je Ustavni zakon prestao važiti stupanjem na snagu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 155/02).

S obzirom da se u odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj upućuje na odredbe Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj koji je prestao važiti, te je odredbe potrebno uskladiti upućivanjem na odredbe važećeg Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

U praksi se događa da pojedine jedinice lokalne samouprave koje ispunjavaju uvjete za uporabu jezika i pisma nacionalne manjine utvrđene Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, te koje su slijedom toga dužne svojim statutom urediti uporabu jezika i pisma nacionalne manije, to nisu učinile u propisanom roku od ispunjenja uvjeta. S druge strane, javljaju se, također i situacije da jedinice statutom urede uporabu jezika i pisma nacionalne manjine protivno odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Slijedom navedenog, u Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj utvrđena je nedostatna regulacija pitanja odgovornosti jer nisu jasno razrađene posljedice u slučaju ako jedinice koje su dužne svojim statutom urediti uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina to ne učine ili učine protivno odredbama mjerodavnih propisa.

Na prethodno navedeno ukazao je i Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj Odluci Broj: U-VIIR-4640/2014 od 12. kolovoza 2014. godine („Narodne novine“, broj 104/14 i 130/14), kojom je u točki III. dispozitiva, na temelju članka 31. stavka 4. i 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 99/99, 29/02 i 49/02 – pročišćeni tekst), između ostalog odredio: da je Vlada Republike Hrvatske dužna u roku od jedne godine od dana objave predmetne Odluke u „Narodnim novinama“ uputiti u

parlamentarnu proceduru izmjene i dopune Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 51/00 i 56/00 - ispravak) u kojima će urediti prikladan pravni mehanizam za slučajeve kad predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave ne provode obveze iz Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina, odnosno opstruiraju njegovu provedbu.

Kako bi se onemogućilo nezakonito postupanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se ne može otkloniti bez uvođenja njihove odgovornosti, a nastavno i na zauzeto stajalište Ustavnog suda Republike Hrvatske koji je obvezao Vladu Republike Hrvatske na upućivanje izmjena i dopuna zakona u proceduru, predložena je izmjena i dopuna Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj koja će osigurati njegovu potpunu i zakonitu primjenu. Slijedom navedenog, razrađene su i izmijenjene odredbe članka 24. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, te je predviđen prikladan pravni mehanizam za slučajeve kad predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave ne provode obveze iz predmetnog Zakona.

U cilju zaštite prava nacionalnih manjina, propisan je način postupanja u slučaju ako općine i gradovi koji ispunjavaju uvjete za uporabu jezika i pisma nacionalne manjine i dužni su je svojim statutom urediti u roku od šest mjeseci od ispunjenja uvjeta, to ne učine, u kom slučaju će se neposredno primijeniti odredbe ovoga Zakona, kao i odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Isti mehanizam primijenit će se i u slučaju ako općine i gradovi koji su bili dužni, a nisu uskladili statute s odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, ne usklade statute u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Isto tako, ako općina ili grad ili županija statutom urede uporabu jezika i pisma nacionalne manjine protivno odredbama Zakona, propisano je da će se primijeniti odredbe iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se odnose na nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija, odnosno primijeniti će se odredbe Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11 i 144/12).

Nadalje, ako općina, grad ili županija statutom ponovno urede uporabu jezika i pisma nacionalne manjine protivno odredbama ovoga Zakona, primijenit će se odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj uređen je Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Tim se Zakonom uređuju jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad njihovim aktima i radom te druga pitanja od značenja za njihov rad.

Postupak nadzora općih akata koje u svom samoupravnom djelokrugu donose jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave propisan je odredbama članka 79. do 82.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Ističe se da je Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, glede nadzora zakonitosti akata koje u svom samoupravnom djelokrugu donose jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odredbom članka 79. stavka 1. Zakona utvrđeno da nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija obavljaju uredi državne uprave u županijama i nadležna središnja tijela državne uprave, svako u svojem djelokrugu, sukladno posebnom zakonu. Za nadzor statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nadležno je središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisane su ovlasti koje ima predstojnik u postupku nadzora nad zakonitošću općeg akta, konkretno statuta te ovlasti koje ima nadležno središnje tijelo državne uprave. U slučaju kada su odredbe općeg akta, odnosno statuta u suprotnosti s Ustavom i zakonom, nakon zakonom propisanog postupka predstojnik donosi odluku o obustavi od primjene predmetnog općeg akta, odnosno statuta. Odluku o obustavi općeg akta od primjene može donijeti i neposredno nadležno središnje tijelo državne uprave u okviru svog djelokruga utvrđenog posebnim zakonom (članak 80.b Zakona). U slučaju obustave statuta to tijelo je središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Kada središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu neposredno obustavi od primjene statut jedinice, odnosno kada odluku predstojnika o obustavi, odnosno potvrdi obustave od primjene statuta ocijeni osnovanom, predložit će bez odgode Vladi Republike Hrvatske da pokrene postupak za ocjenu suglasnosti statuta jedinice s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske (članak 82.a Zakona). Nadalje, Vlada Republike Hrvatske pokreće postupak za ocjenu suglasnosti statuta s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka prijedloga za pokretanjem postupka.

Nadalje, kako bi se osigurao prikladan pravni mehanizam za slučajeve kada predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave i nakon neposredne primjene Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, odnosno nakon provedbe propisanog postupka nadzora statuta i njegove obustave od primjene, ne urede uporabu jezika i pisma nacionalne manjine ili je ponovno urede protivno odredbama navedenog Zakona, važeći Zakon potrebno je dopuniti odredbom kojom bi se utvrdio način odgovornosti predstavničkog tijela jedinice te osigurala zaštita zajamčenih prava nacionalne manjine.

U cilju zaštite prava nacionalne manjine na uporabu jezika i pisma u jedinicama u kojima su ispunjeni uvjeti za uporabu jezika i pisma, predlaže se da se u slučaju ponovljenog kršenja prava, odnosno neuređivanja prava na uporabu jezika i pisma nacionalne manjine statutom jedinice ili ponovljeno uređenje protivno odredbama Zakona, primjene odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Odredbom kojom se dopunjava Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, u okvirima postojećih načina odgovornosti predstavničkog tijela jedinice, tj. obustave općeg akta od primjene i ocjene njegove zakonitosti te raspuštanja predstavničkog tijela propisanih Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, utvrđena je odgovornost u slučaju nepostupanja u skladu s mjerodavnim propisom, u

konkretnom slučaju neprovođenja obveza iz Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

S obzirom da odredbe Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj nisu usklađene sa izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi iz 2007. godine („Narodne novine“, broj 109/07), koje su stupile na snagu 2009. godine, a kojima su prestala postojati poglavarstva kao kolegijalna izvršna tijela te su u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave izvršna tijela općinski načelnik, gradonačelnik i župan, potrebno je izvršiti usklađivanje zakonskih odredbi s navedenim izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Ujedno, odredbe Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj nisu usklađene s odredbama Zakona o sudovima („Narodne novine“, br. 28/13 i 33/15) i Zakona o državnom odvjetništvu („Narodne novine“, br. 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13 i 33/15) te se ovim Zakonom vrši usklađivanje s navedenim zakonima.

Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj organski je zakon kojim se uređuju prava nacionalnih manjina. Temeljem Ustava Republike Hrvatske, odredbe članka 83. stavka 1., zakone (organski zakoni) kojima se uređuju prava nacionalnih manjina Hrvatski sabor donosi dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske, kao ni u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Donošenje ovoga Zakona predlaže se po hitnom postupku sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, broj 81/13) iz osobito opravdanih razloga. Uvođenje odgovornosti utvrđenih ovim Zakonom predstavlja iznalaženje prikladnog pravnog mehanizma za slučajeve kad predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave ne provode obveze iz Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, odnosno opstruiraju njegovu provedbu. Navedeno, u cilju zaštite prava nacionalnih manjina na uporabu svog jezika i pisma, te poštivanja roka iz Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske Broj: U-VIIR-4640/2014 od 12. kolovoza 2014. godine („Narodne novine“, broj 104/14 i 130/14), kojom je Ustavni sud obvezao Vladu Republike Hrvatske da u roku od jedne godine od dana objave predmetne Odluke u „Narodnim novinama“ uputiti u parlamentarnu proceduru izmjene i dopune Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 51/00 i 56/00 - ispravak), što zahtijeva hitno uvođenje mjera određenih ovim Zakonom.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA, S OBRAZLOŽENJEM

Tekst prijedloga zakona dan je u obliku Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNJUJU

Uz Konačni prijedlog za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnim manjina u Republici Hrvatskoj prilaže se tekst odredbi Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 51/00 i 56/00 - ispravak), koje se mijenjaju i dopunjuju.

**NACRT KONAČNOG
PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA
U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Članak 1.

U Zakonu o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 51/00 i 56/00 - ispravak), u članku 3. stavku 1. riječ: „Upravnim“ zamjenjuje se riječima: „Visokim upravnim“.

Članak 2.

U članku 4. u cijelom stavku 1. riječi: „ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj“ zamjenjuju se riječima: „pravima nacionalnih manjina“.

Članak 3.

U članku 5. stavku 1. točki 3. riječi: „i državnim pravobraniteljstvima“ brišu se.

Članak 4.

U članku 8. stavku 1. riječi: „općinskih i gradskih vijeća, te općinskih i gradskih poglavarstava kao i rad županijskih skupština i poglavarstva“ zamjenjuju se riječima: „predstavničkih i izvršnih tijela“.

U stavku 3. riječi: „Vijećnik, član poglavarstva“ zamjenjuju se riječima: „Član predstavničkog tijela, općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihov zamjenik“.

U stavku 3. točki 1. riječi: „i poglavarstva“ te riječi: „i županijska poglavarstva“ brišu se.

Članak 5.

U članku 12. stavku 1. riječi: „i državna pravobraniteljstva“ brišu se.

Članak 6.

U članku 16. stavku 1. riječi: „i državna pravobraniteljstva“ brišu se.

Članak 7.

U članku 17. riječi: „i državna pravobraniteljstva“ brišu se.

Članak 8.

U cijelom članku 18. riječi: „i državna pravobraniteljstva“ brišu se.

Članak 9.

U članku 21. stavku 1. riječi: „i državna pravobraniteljstva“ brišu se.

Članak 10.

U članku 23. stavku 1. iza riječi „lokalne“ dodaju se riječi: „i područne (regionalne)“.

Stavak 2. briše se.

Članak 11.

Članak 24. mijenja se i glasi:

„Ako se u općini ili gradu ispune uvjeti za uporabu jezika i pisma nacionalne manjine utvrđeni ovim Zakonom i Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, općina ili grad dužni su svojim statutom urediti uporabu jezika i pisma nacionalne manjine u roku od šest mjeseci od ispunjenja uvjeta.

U općini ili gradu koje nisu statutom uredile uporabu jezika i pisma nacionalne manjine u roku iz stavka 1. ovog članka, a bile su dužne to učiniti prema odredbama ovoga Zakona i Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, primijenit će se neposredno odredbe ovoga Zakona i odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ako općina, grad ili županija statutom urede uporabu jezika i pisma nacionalne manjine protivno odredbama ovoga Zakona, primijeniti će se odredbe iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se odnose na nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija.

Ako općina, grad ili županija statutom ponovno urede uporabu jezika i pisma nacionalne manjine protivno odredbama ovoga Zakona, primijenit će se odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Središnje tijelo državne uprave iz članka 23. ovoga Zakona u slučaju iz stavka 3. ovoga članka može i neposredno obustaviti od primjene statut, odnosno pojedine njegove odredbe i predložiti bez odgode Vladi Republike Hrvatske da pokrene postupak za ocjenu suglasnosti statuta jedinice s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, u skladu sa zakonom kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Članak 12.

Općine i gradovi koji su bili dužni, a nisu uskladili svoje statute s odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 51/2000 i 56/2000 - ispravak), dužni su ih uskladiti u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona i dostaviti ih bez odlaganja središnjem tijelu državne uprave ovlaštenom za nadzor nad primjenom toga Zakona.

Ako jedinice lokalne samouprave ne usklade svoje opće akte u roku iz stavka 1. ovoga članka, primijenit će se odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Članak 13.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovom se odredbom odredba Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj usklađuje s odredbama Zakona o sudovima („Narodne novine“, br. 28/13 i 33/15).

Naime, nakon stupanja na snagu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima („Narodne novine“, broj 153/09), kao specijalizirani sudovi utvrđeni su i upravni sudovi i Visoki upravni sud Republike Hrvatske, te je Upravni sud Republike Hrvatske prestao postojati, odnosno od 1. siječnja 2012. godine nastavio s radom kao Visoki upravni sud Republike Hrvatske, slijedom odredaba Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima („Narodne novine“, broj 130/11).

Važećim Zakonom o sudovima upravni sudovi i Visoki upravni sud Republike Hrvatske ustrojeni su na navedeni način.

Uz članak 2.

Ovim se člankom odredbe Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj usklađuju s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Naime, u vrijeme stupanja na snagu važećeg Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, prava nacionalnih manjina bila su uređena tada važećim Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 65/91, 27/92, 34/92 – pročišćeni tekst, 51/00 i 105/00 – pročišćeni tekst). Taj je Ustavni zakon prestao važiti stupanjem na snagu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 155/02).

S obzirom da se u odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj upućuje na odredbe Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj koji je prestao važiti, te je odredbe potrebno uskladiti upućivanjem na odredbe važećeg Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Uz članak 3. te članke 5., 6., 7., 8. i 9.

Ovim se odredbama odredbe Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj usklađuju s odredbama Zakona o državnom odvjetništvu („Narodne novine“, br. 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13 i 33/15).

Naime, nakon stupanja na snagu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, stupanjem na snagu Zakona o državnom odvjetništvu („Narodne novine“, br. 51/01) prestao je važiti Zakon o državnom pravobraniteljstvu („Narodne novine“, br. 75/95) te je državno pravobraniteljstvo kao samostalno tijelo prestalo postojati.

Isto uređenje proizlazi i iz važećeg Zakona o državnom odvjetništvu.

Uz članak 4.

Ovim se člankom odredbe Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj usklađuju s odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, konkretno njegovim izmjenama i dopunama iz 2007. godine („Narodne novine“, broj 109/07), koje su stupile na snagu 2009. godine, a kojim su prestala postojati poglavarstva kao kolegijalna izvršna tijela te su od tada u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave izvršna tijela općinski načelnik, gradonačelnik i župan. Slijedom navedenog, riječi općinska i gradska poglavarstva te županijska poglavarstva zamjenjuju se riječima

općinski načelnik, gradonačelnik i župan. Isto tako, izvršeno je i terminološko usklađivanje s odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, te se koriste termini predstavnička i izvršna tijela te član predstavničkog tijela.

Uz članak 10.

Ovim se člankom u odredbi članka 23. stavka 1. važećeg Zakona vrši terminološko usklađivanje te se iza riječi "lokalne" dodaju izostavljene riječi "i područne (regionalne)".

Stavak 2. briše se budući da se pitanje odgovornosti u slučaju nepostupanja u skladu s odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i neusklađivanja statuta jedinica s odredbama predmetnog zakona, detaljno razrađuje izmijenjenim člankom 24. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Osim toga način odgovornosti upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno službenika i namještenika koji rade u njima propisan je odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, broj 86/2008 i 61/2011), te oni za svoj rad odgovaraju izvršnom, a ne predstavničkom tijelu. Isto tako, način odgovornosti izvršnog tijela utvrđen je odredbama navedenog Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, te način odgovornosti nije isti kao u vrijeme donošenja osnovnog teksta Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj kada su postojala poglavarstva kao kolegijalna izvršna tijela koja su odgovarala predstavničkom tijelu koje im je moglo iskazati nepovjerenje.

Uz članak 11.

Ovim člankom izmijenjen je članak 24. Zakona na način da je propisan način postupanja u slučaju ako općine i gradovi koji ispunjavaju uvjete za uporabu jezika i pisma nacionalne manjine i dužni su je svojim statutom urediti u roku od šest mjeseci od ispunjenja uvjeta, to ne učine (odnosno nisu učinili), u kom slučaju će se neposredno primijeniti odredbe ovoga Zakona, kao i odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Isto tako, propisano je da ako općina ili grad ili županija statutom uredi uporabu jezika i pisma nacionalne manjine protivno odredbama Zakona, propisano je da će se primijeniti odredbe iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se odnose na nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija, odnosno primijenit će se odredbe Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Nadalje je propisano da, ako općina, grad ili županija statutom ponovno uredi uporabu jezika i pisma nacionalne manjine protivno odredbama ovoga Zakona, primijenit će se odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Postupak nadzora općih akata koje u svom samoupravnom djelokrugu donose jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave propisan je odredbama članka 79. do 82.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, glede nadzora zakonitosti akata koje u svom samoupravnom djelokrugu donose jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odredbom članka 79. stavka 1. Zakona utvrđeno da nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija

obavljaju uredi državne uprave u županijama i nadležna središnja tijela državne uprave, svako u svojem djelokrugu, sukladno posebnom zakonu. Za nadzor statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nadležno je središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisane su ovlasti koje ima predstojnik u postupku nadzora nad zakonitošću općeg akta, konkretno statuta te ovlasti koje ima nadležno središnje tijelo državne uprave. U slučaju kada su odredbe općeg akta, odnosno statuta u suprotnosti s Ustavom i zakonom predstojnik donosi odluku o obustavi od primjene predmetnog općeg akta, odnosno statuta.

Odluku o obustavi općeg akta od primjene može donijeti i neposredno nadležno središnje tijelo državne uprave u okviru svog djelokruga utvrđenog posebnim zakonom (članak 80.b Zakona). U slučaju obustave statuta to je središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Kada središnje tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu neposredno obustavi od primjene statut jedinice, odnosno kada odluku predstojnika o obustavi, odnosno potvrdi obustave od primjene statuta ocijeni osnovanom, predložit će bez odgode Vladi Republike Hrvatske da pokrene postupak za ocjenu suglasnosti statuta jedinice s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske (članak 82.a Zakona).

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske pokreće postupak za ocjenu suglasnosti statuta s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka prijedloga za pokretanjem postupka.

Navedeno je bilo regulirano i dosadašnjom odredbom Zakona, međutim novom odredbom članka 24. razrađeno je na jasniji i temeljitiji način, s nedvosmislenim upućivanjem na primjenu odredbi iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave koje se odnose na nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, kao i upućivanjem na primjenu instituta raspuštanja predstavničkog tijela, kao prikladnog pravnog mehanizma za slučajeve kad predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave ne provode obveze iz predmetnog Zakona.

Uvođenje odgovornosti utvrđene ovim člankom predstavlja iznalaženje prikladnog pravnog mehanizma (već postojećeg u Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi) za slučajeve kad predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave ne provode obveze iz Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, odnosno opstruiraju njegovu provedbu, posebno u slučaju kada povrede i opstruiranje ponavljaju. Navedeno je sukladno ostvarivanju prava nacionalnih manjina na uporabu svog jezika i pisma, te poštivanju roka iz Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske Broj: U-VIIR-4640/2014 od 12. kolovoza 2014. godine (Narodne novine, broj 104/2014 i 130/14), kojom je Ustavni sud obvezao Vladu Republike Hrvatske da u roku od jedne godine od dana objave predmetne Odluke u „Narodnim novinama“ uputi u parlamentarnu proceduru izmjene i dopune Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Uz članak 12.

Ovim se člankom utvrđuje obveza općina i gradova koje su bile dužne, a nisu uskladile svoje statute s odredbama važećeg Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, uskladiti ih u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona i dostaviti ih bez odlaganja središnjem tijelu državne uprave ovlaštenom za nadzor nad primjenom Zakona.

Odredba se odnosi na općine i gradove u kojima su ispunjeni uvjeti za uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, no oni ih svojim statutom nisu uredili u roku od šest mjeseci od ispunjenja uvjeta.

Stoga se tim jedinicama daje (dodatni) rok od tri mjeseca od stupanja na snagu ovoga Zakona za usklađivanje njihovih općih akata, a u slučaju da tako ne postupe, primijenit će se odredbe o raspuštanju predstavničkog tijela iz zakona kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Uz članak 13.

Ovom odredbom određeno je da zakon stupa na snagu osmi dan od dana njegove objave u Narodnim novinama.

**ZAKON O UPORABI JEZIKA I PISMA
NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ
(Narodne novine, broj 51/2000 i 56/2000 - ispravak)**

Članak 3.

Odredbe se ovoga Zakona ne primjenjuju u postupcima koji se vode pred središnjim tijelima državne uprave, trgovačkim sudovima, pred Upravnim sudom, Visokim prekršajnim sudom i Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kao i pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, te pred drugim središnjim tijelima državne vlasti, ako ustavnim zakonom, ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Odredbe se ovoga Zakona ne primjenjuju na vođenje službenih očevidnika, te na javne isprave koje služe uporabi u inozemstvu, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Članak 4.

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje se u skladu s odredbama Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovoga Zakona pod sljedećim uvjetima:

1. kada pripadnici pojedine nacionalne manjine na području općine ili grada čine većinu stanovnika, u skladu s Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovim Zakonom,

(odredba prestala važiti stupanjem na snagu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Narodne novine, broj 155/2002)

2. kada je predviđena međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka,

3. kada su to statutom propisale općine i gradovi, u skladu s Ustavnim zakonom o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj, Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovim Zakonom,

4. kada to, u odnosu na rad svojih tijela, u samoupravnom djelokrugu, statutom propiše županija na čijem je području u pojedinim općinama i gradovima u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine.

Za ostvarivanje ravnopravne službene uporabe jezika i pisma nacionalne manjine na temelju stavka 1. točke 1. ovoga članka mjerodavni su podaci popisa stanovnika koji je neposredno prethodio uređivanju ovih pitanja statutom općine ili grada.

Članak 5.

Na području općine, grada ili županije ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalne manjine ostvaruje se:

1. u radu predstavničkih i izvršnih tijela općine, grada ili županije,
2. u postupku pred upravnim tijelima općine, grada ili županije,
3. u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, pred ustrojstvenim jedinicama središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, pred sudbenim tijelima prvog stupnja, državnim odvjetništvima i državnim pravobraniteljstvima prvog stupnja, javnim bilježnicima i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, a koji su ovlašteni postupati na području općine ili grada koji su u ravnopravnu službenu uporabu uveli manjinski jezik i pismo.

Tijela iz stavka 1. ovoga članka omogućit će korištenje i priznati valjanost privatnih pravnih isprava sastavljenih na području Republike Hrvatske i kad su sastavljene na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Članak 8.

U općinama, gradovima i županijama u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, rad općinskih i gradskih vijeća, te općinskih i gradskih poglavarstava kao i rad županijskih skupština i poglavarstva odvija se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i jeziku i pismu nacionalne manjine koji su u ravnopravnoj službenoj uporabi.

U općinama, gradovima i županijama iz stavka 1. ovoga članka osigurava se, dvojezično ili višejezično:

1. ispisivanje teksta pečata i žigova istom veličinom slova,
2. ispisivanje natpisnih ploča predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela općina, gradova i županija, kao i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti istom veličinom slova,
3. ispisivanje zaglavlja akata istom veličinom slova.

Vijećnik, član poglavarstva ili građanin u općinama, gradovima i županijama iz stavka 1. ovoga članka ima pravo da mu se osigura dvojezično ili višejezično:

1. dostava materijala za sjednicu općinskog ili gradskog vijeća i poglavarstva, kao i županijske skupštine i županijska poglavarstva,
2. izrada zapisnika i objava zaključaka,
3. objavljivanje službenih obavijesti i poziva predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela općina, gradova i županija, kao i materijale za sjednice predstavničkih i izvršnih tijela.

Članak 12.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti, koji su ovlašteni postupati na području na kojem je, uz hrvatski jezik i latinično pismo, u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dužna su podučiti stranku s područja općine ili grada, koji su uveli u ravnopravnu službenu uporabu jezik i pismo

nacionalne manjine, o pravu uporabe jezika i pisma nacionalne manjine u postupku, te unijeti u zapisnik izjavu o tome kojim će se jezikom i pismom stranka služiti u postupku.

Ako se u postupku ne vodi zapisnik, izjašnjenje stranke o jeziku kojim se želi služiti ili o zahtjevu za izdavanje dvojezičnih isprava, unijet će se kao službena zabilješka.

Članak 16.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti, dužni su strankama i drugim sudionicima u postupku dostavljati sve akte, osim na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, i na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi, a kojim se stranka, odnosno drugi sudionik služi u postupku.

Stranka i drugi sudionici u postupku prema vlastitom izboru upućuju svoje podneske na hrvatskom jeziku ili jeziku i pismu kojim se služe, a koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi.

Članak 17.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja i pravne osobe koje imaju javne ovlasti, dostavljaju strankama dopise, podneske i otpravke drugih akata postupka drugoga stupnja na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na jeziku i na pismu koji su bili u uporabi u postupku prvog stupnja.

Članak 18.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koji postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti te koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničkog pisma jezik i pismo nacionalne manjine, na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, dvojezično ili višejezično:

1. izdaju javne isprave
2. tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koji postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti te koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično:

1. ispisuju tekst pečata i žigova u istoj veličini slova,
2. ispisuju natpisne ploče,

3. ispisuju zaglavlja akata istom veličinom slova.

Članak 21.

Tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koja postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva i državna pravobraniteljstva prvog stupnja, javni bilježnici, pravne osobe koje imaju javne ovlasti, te općine, gradovi i županije na čijem je području u ravnopravnoj službenoj uporabi manjinski jezik i pismo, osigurat će potreban broj službenika koji mogu voditi postupke i poduzimati potrebne radnje i na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi.

U izvješćima o radu i rješavanju predmeta, tijela iz stavka 1. ovoga članka dužna su posebno iskazati broj predmeta koji se vodio na jeziku i pismu nacionalne manjine koji su u ravnopravnoj službenoj uporabi.

Članak 23.

Provedbu ovoga Zakona nadzire središnje tijelo državne uprave ovlašteno za nadzor nad primjenom zakona kojima se uređuje sustav državne uprave i sustav lokalne samouprave. Kada izvršna ili upravna tijela općina, gradova i županija koje su uvele ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine postupaju protivno odredbama ovoga Zakona, čelnik tijela iz stavka 1. ovoga članka zatražit će od predstavničkog tijela da raspravi stanje i poduzme mjere za zakonito postupanje izvršnih i upravnih tijela, te poduzeti druge mjere u skladu sa zakonom.

Članak 24.

Ako općina, grad ili županija statutom ne urede uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, a dužni su to učiniti prema odredbama ovoga Zakona, odnosno, ako je urede protivno odredbama ovoga Zakona, čelnik središnjeg tijela državne uprave iz članka 23. ovoga Zakona obustavit će od izvršenja statut, odnosno pojedine njegove odredbe, naložiti neposrednu primjenu zakona i podnijeti Vladi Republike Hrvatske prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti statuta ili drugoga općeg akta općine, grada ili županije u skladu sa zakonom.